

**ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД
ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА**

Наставни план за ПЕТИ разред основног образовања и васпитања

Ред. број	ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		НЕД.	ГОД.
1.	Српски језик	4	144
2.	Страни језик	2	72
3.	Ликовна култура	1	36
4.	Музичка култура	1	36
5.	Историја	2	72
6.	Географија	2	72
7.	Физика	2	72
8.	Математика	4	144
9.	Биологија	2	72
10.	Хемија	-	-
11.	Техничко и информатичко образовање	2	72
12.	Физичко васпитање	2	72

Ред. број	ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		НЕД.	ГОД.
1.	Верска настава / Грађанско васпитање	1	36
2.	Страни језик 2	2	72
3.	Физичко васпитање – избрани спорт	1	36

Ред. број	ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		НЕД.	ГОД.
1.	Информатика и рачунарство	1	36
2.	Чувари природе	1	36
3.	Цртање, сликање и вајање	1	36
4.	Свакодневни живот у прошлости	1	36

Програми рада – обавезни наставни предмети**Програм рада српског језика за шести разред**

Теме	Циљ и задаци	Оријентациони број часова	Време
1. Језик	Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине. Задаци наставе српског језика: - развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује; - поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика - описмењавање ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика	56	IX-VI
2. Књижевност		60	
3. Језичка култура		28	

Садржаји	Исходи	Методе	Активности	Наставна средства	Праћење и оцењивање	Фонд часова	Време
----------	--------	--------	------------	-------------------	---------------------	-------------	-------

Школски програм за ШЕТИ разред основног образовања и васпитања

1. Језик - Граматика - правопис - ортоепија	- зна особине и врсте гласова - дели реч на слоге у једноставнијим примерима - разликује просте речи од твореница и препознаје корен речи - правилно употребљава падеже и глаголске облике у реченици - препознаје синтаксичке јединице и разликује основне врсте независних реченица - уочава гласовне промене у грађењу и промени речи - примењују научена правописна правила - правилно изговара гласове - разликује дуге и кратке акценте - правилно интонативно изговара реченицу	Дијалошка, монолошка, текст метода, комбинована, метода самосталних ученичких радова,	Активности наставника Организатор и реализатор наставног процеса и мултимедијалне наставе; Партнер у педагошкој и афективној комуникацији; Подстиче на размишљање, закључивање и развијање критичког става; Мотивише, подржава и развија интересовања ученика Активности ученика Слушање, писање, читање, препричавање, рецитовање, описивање, усмена драматизација, анализирање композиције и ликова, игра асоцијација, квиз	Читанка, радна свеска, ученичке веске, табла, креда, звучна читанка за 6 разред, уџбеник	Тачност у излагању, активност на часу, повезивање стечених знања, богатство речника, разликовање граматичких категорија, примена знања у комуникацији, самостално усмено и писмено изражавање, употреба стечених знања у одређеним ситуацијама, контролни и писмени задаци (4 писмена задатка у току школске године)	56	IX-VI
2. Књижевност - лектира - тумачење текста - књижевно теоријски појмови функционални појмови - читање	- повезује наслове прочитаних књижевних дела са именима аутора тих дела - повезује наслове прочитаних књижевних дела са именима аутора тих дела и основне књижевне родове - препознаје врсте стиха - препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту - уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик... - способан је за естетски доживљај уметничких дела					60	

Школски програм за ШЕТИ разред основног образовања и васпитања

3. Језичка култура -основни облици усменог и писменог изражавања - усмена и писмена вежбања	- зна и користи оба писма - саставља разумљиву, граматички исправну реченицу - саставља једноставан текст и уме да га организује у смисаоне целине - уме да преприча текст - примењује правописну норму у једноставним примерима - уме да кратко извести о неком догађају - уме да састави писмо					28	
--	--	--	--	--	--	----	--

Програм рада *страног језика (енглески језик)* за шести разред

Програм рада *ликовне културе* за шести разред

Теме	Циљ и задаци	Оријентациони број часова	Време
1. Слободне ритмичко изражавање бојеним мрљама, линијама, светлинама, облицима и волуменима	Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета Задаци: - развијање способности за опажање квалитета свих ликовних елемената; - стварање услова да ученици користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства; - развијање способности за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење; - развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности - развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање; - подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде; - развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности	4	IX-VI
2. Визуелно споразумевање		3	
3. Текстура		6	
4. Светлина		8	
5. Боја		12	
6. Свет уобразиље у делима ликовне уметности		3	

Школски програм за ШЕТИ разред основног образовања и васпитања

Садржаји	Исходи	Методе	Активности	Наставна средства	Праћење и оцењивање	Фонд часова	Време
1. Слободне ритмичко изражавање бојеним мрљама, линијама, светлинама, облицима и волуменима	- развијен ликовно-естетски сензибилитет (осетљивост) за спонтани ритам бојених мрља, линија, текстуру, светлину, боју и чулну осетљивост и осећајност за визуелно споразумевање и свет уобразиље у ликовним делима; - показују интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло-тамно, облик-боја, простор, композиција; - естетски доживљавају дела ликовних уметности; - развијена љубав према ликовном наслеђу; - ученици имају развијену способност за креативно и апстрактно мишљење; - ученици су оспособљени за сарадњу и самопоуздање у тимском раду;	Показивање репродукција, демонстрација, разговор, самостални рад, описивање, усмена анализа дела, показивање завршених радова, групна дискусија	Активност наставника: Демонстрација, илустровање; организација наставног процеса; пружање практичних инструкција и мотивације у раду; анализа ученичких радова; праћење напретка ученика у раду Активност ученика: Цртање, сликање, вајање; посматрање, истраживање; комбиновање и анализирање	Репродукције познатих уметника, боје, одговарајући материјали и дидактичка средства	Анализа и естетска процена дечијих радова, изложба дечијих радова, активност и залагање на часу	4	IX-VI
2. Визуелно споразумевање						3	
3. Текстура						6	
4. Светлина						8	
5. Боја						12	
6. Свет уобразиље у делима ликовне уметности						3	

Програм рада музичка култура за шести разред

Теме	Циљ и задаци	Оријентациони број часова	Време
1. Извођење музике	Циљ - развијање интересовања за музичку културу - развијање музикалности и креативности - неговање смисла за заједничко музицирање у свим облицима образовно-васпитног рада са	18	IX-VI
		15	

Школски програм за ШЕТИ разред основног образовања и васпитања

2. Слушање музике	ученицима - упознавање музичке традиције и културе свога и других народа Задаци: - неговање способности извођења музике (певање/свирање); - стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музике; - подстицање креативности у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); - упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности; - припремање програма за културну и јавну делатност школе; - упознавање занимања музичке струке		3	
3. Стварање музике				

Садржаји	Исходи	Методе	Активности	Наставна средства	Праћење и оцењивање	Фонд часова	Време
1.Извођење музике Певање, свирање и основе музичке писмености	- уме да пева народне, дечије, уметничке, каноне и песме наших и страних композитора - на дечијим ритмичким и музичким инструментима изводи песме одговарајуће тежине - упознали су основне појмове из музичке писмености (трајање ноте и одговарајуће паузе) - информисали су се и познали F-dur, D-dur и d-moll лествицу	Вербалне, Демонстративна, репродуковање (аудио-визуелно)	Активност наставника: Мотивација ученика у раду, Демонстрација, илустрација; Анализа ученичких радова Активност ученика: Посматрање, истраживање; Певање и свирање песама различитог музичког карактера; Стварање краћих мелодија	Табла, музички инструмент, ЦД плејер, уџбеник	-Посматрање -Слушање - Задовољство и мотивисаност ученика	18	
2.Слушање музике	-зна основне информације о слушаном делу и композитору - разликује соло и хорску песму - препознаје звук појединих инструмената, упознао је њихов изглед					15	
3.Стварање	-уме да импровизује дијалог					3	

Школски програм за ШЕТИ разред основног образовања и васпитања

музике	на Орфомвом инструментаријуму - показује интересовање и креативност кроз импровизацију						
--------	---	--	--	--	--	--	--

Програм рада историје за шести разред

Теме	Циљ и задаци	Оријентациони број часова	Време
1. Увод (средњи век)	Циљ изучавања наставног предмета <i>историја</i> је културни развој и хуманистичко образовање ученика. Циљ наставе историје је и да допринесе разумевању историјског простора и времена, историјских процеса и токова, као и развијању националног и европског идентитета и духа толеранције код ученика. Задаци наставе историје су да ученици, уочавајући узрочно-последичне везе, разумеју историјске процесе и токове, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену, културну...) као и историју суседних народа и држава	6	IX-VI
2. Европа и Средоземље у раном средњем веку		12	
3. Срби и њихово окружење у раном средњем веку		14	
4. Европа у позном средњем веку		12	
5. Срби и њихово окружење у позном средњем веку		16	
6. Српске земље и њихово окружење у доба османлијских освајања		12	

Садржаји	Исходи	Методе	Активности	Наставна средства	Праћење и оцењивање	Фонд часова	Време
1.Увод (средњи век) Основне одлике средњег века; основни историјски извори	- разуме појам „средњи век“ - зна основне одлике овог периода - упознао је основне историјске изворе за историју средњег века	Монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна	Активности наставника Планира извођење наставе, презентује, објашњава и демонстрира наставну материју, коригује рад ученика, упућује ученике на истраживање, усвајање и примењивање стеченог	Уџбеник, табла, креда, лаптоп, пројектор, историјске карте,	Вредновање активности ученика кроз усмено изражавање, залагање на часу, дискусију,	6	

Школски програм за ШЕТИ разред основног образовања и васпитања

2.Европа и Средоземље у раном средњем веку Велика сеоба народа и Франачка држава; Византија до XII века; исламски свет; настанак феудалног друштва	- зна да наведе основне податке везане за Велику сеобу и њене последице - зна основне податке и обележја византијске цивилизације као једне од најзначајнијих држава средњовековне Европе - зна основне одлике хришћанства и ислама - разуме улогу религије у друштву средњег века - зна основне одлике феудалног друштва		знања Активности ученика Посматрају, уочавају,откривају и истражују наставне садржаје, примењују стечена знања, одговарају на питања везана за наставну јединицу, активно учествују у раду на часу	историјски атлас	анкете, путем квизова, мини-тестова.	12	
3.Срби и њихово окружење у раном средњем веку Словени и њихово насељавање Балкана; Јужни словени; Срби од VII до XII века; покрштавање Срба и Јужних Словена	- зна основне податке о насељавању Словена на Балканско полуострво, узроке и последице - разуме процес развоја српске државе и културе у раном средњем веку - упознао се са најзначајнијим личностима и догађајима у овом периоду					14	
4.Европа у позном средњем веку Развој и структура феудалних држава; Крсташки ратови; постанак и развој средњовековних градова; опште одлике средњовековне културе	- зна основне карактеристике државног уређења најзначајнијих европских земаља у позном средњем веку - зна основне одлике свакодневног живота у средњем веку - разуме узроке и последице Крсташких ратова					12	

5. Срби и њихово окружење у позном средњем веку Србија у XII веку и почетком XIII века; успон српске државе; Српско царство; друштво у држави Немањића; крај српског царства; средњовековна култура Срба	- препознаје корене српске државности у средњем веку - уочава везе и односе државама Европе, Медитерана и Балкана - именује најважније догађаје и личности Срба у позном средњем веку				16	
6. Српске земље и њихово окружење у доба османлијских освајања Турци османлије и њихова освајања на Балкану; Моравска Србија; држава српских деспота и околне земље	- зна основне податке о османлијским освајањима на Балканском полуострву - разуме улогу Моравске Србије у борби против Османлија - зна најзначајније догађаје и личности из овог периода				12	

Програм рада географије за шести разред

Теме	Циљ и задаци	Оријентациони број часова	Време
1. Увод	Циљ наставе географије је усвајање знања о природногеографским и друштвеногеографским објектима, појавама и процесима и њиховим међусобним везама и односима у геопростору. Настава географије треба да допринесе стварању реалне и исправне слике о свету као целини и месту и улози наше државе у свету. Задаци: -стицање знања о објектима, појавама и процесима у географском омотачу Земље и у непосредном окружењу	1	IX-VI
2. Планета Земља		8	
3. Становништво и насеља на Земљи		5	

Школски програм за ШЕТИ разред основног образовања и васпитања

4. Географска средина и људске делатности	- стицање знања о основним појмовима о становништву, насељима и привреди и уочавање њиховог просторног размештаја - разумевање утицаја природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва, насеља и привредних делатности - стицање знања о основним географским одликама Европе, њеним регијама и државама - развијање ставова о превентиви, заштити и унапређивању животне средине	3	
5. Регионална географија Европе		52	
6. Годишња систематизација градива		3	

Садржаји	Исходи	Методе	Активности	Наставна средства	Праћење и оцењивање	Фонд часова	Време
1. Увод Увод у програмске садржаје	- ученик се упознао са програмским садржајима планираним за обраду у шестом разреду	Монолошка, дијалогска, демонстративна, рад на тексту, илустративни, графички метод	Активности наставника планира извођење наставе, осмишљава наставне активности, презентује, објашњава и демонстрира наставну материју, коригује рад ученика, упућује ученике на истраживање, усвајање и примењивање стеченог знања Активности ученика посматрају, уочавају, откривају и истражују, примењују стечена знања на часу, одговарају на питања везана за наставну јединицу, активно учествују у раду на часу	Географске карте, глобус, географска читанка, слике, фотографије	Усмено изражавање, залагање на часу, показивање на географској карти, дискусије, разговори, квизови, тестови	1	IX-VI
2. Плана Земља Воде на Земљи; биљни и животињски свет	- упознао је основне појмове, појаве, процесе и феномене у хидросфери и географски размештај хидрографских објеката - схвата значај воде за живот на Земљи - упознао је биљни и животињски свет, утицај природних фактора и човека, међусобну условљеност и значај					8	
3. Становништво и насеља на Земљи Екумена; миграције; насеља	- упознао је основне појмове из географије становништва и насеља - схвата значај и улогу природних, друштвених и привредних чинилаца и њихово јединство					5	
4. Географска средина и људске делатности Природна и географска средина; привреда	- схвата појмове природне и географске средине - стекао је основна знања о привреди, њеној подели и факторима развоја					3	
5. Регионална	- упознао је најважније					52	

Школски програм за ШЕТИ разред основног образовања и васпитања

географија Европе Опште географске одлике Европе; Јужна Европа; Средња Европа; Западна Европа; Северна Европа; Источна Европа	природне, друштвене и економскогеографске одлике Европе и специфичности њених регија и држава - упознао је најважније међународне организације и интеграцијске процесе у Европи - разуме њихов значај и домете у очувању мира и безбедности - самостално користи географску карту - познаје и поштује традицију и идентитет других народа, заједница и социјалних група						
6.Годишња систематизација градива	- усвојио је све предвиђене програмске садржаје - користи и повезује усвојена знања					3	

Програм рада *физике* за шести разред

Теме	Циљ и задаци	Оријентациони број часова	Време
1. Увод	Општи циљ наставе физике је да ученици упознају природне појаве и основне природне законе, да стекну основну научну писменост, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, оформе основу научног метода и да се усмере према примени физичког закона у свакодневном животу и раду Задаци: -развијање функционалне писмености - упознавање основних начина мишљења и расуђивања у физици - разумевање појава, процеса и односа у природи на основу физичких закона - развијање способности за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање - развијање логичког и апстрактног мишљења - схватање смисла и метода остваривања експеримента и значаја мерења	2	IX-VI
2. Кретање		14	
3. Сила		14	
4. Мерење		15	

Школски програм за ШЕТИ разред основног образовања и васпитања

5. Маса и густина	- развијање способности за примену знања из физике - схватање повезаности физичких појава и екологије и развијање свести о потреби заштите, обнове и унапређивања животне средине	15	
6. Притисак		12	

Садржаји	Исходи	Методе	Активности	Наставна средства	Праћење и оцењивање	Фонд часова	Време
1. Увод Физика као природна наука и њене методе	- ученик разуме појам и значај физике као природне науке - разликује методе којима се она служи	Монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, лабораторијских вежби и огледа	Активности наставника планира извођење наставе, осмишљава наставне активности, презентује, објашњава и демонстрира наставну материју, коригује рад ученика на часу, упућује ученике на истраживање, усвајање и примењивање стеченог знања Активности ученика посматрају, уочавају и реагују на команде наставника, откривају и истражују наставне садржаје дате на часу, примењују стечена знања кроз извођење огледа и вежби, одговарају на питања везана за наставну јединицу, активно учествују у раду на часу	Уџбеник, збирка задатака и вежби, мерни инструменти, потребан прибор за извођење вежби и огледа	Усмено излагање ученика, контролне вежбе, активност на часу и ангажованост приликом извођења вежби и огледа, повезивање знања и примена, контролне вежбе и тестови	2	IX-VI
2. Кретање Кретање – појмови и величине; подела кретања; променљиво праволинијско кретање; огледи	- уме да препозна врсту кретања према облику путање (праволинијско и криволинијско) - разликује равномерно и неравномерно кретање - уме у да тексту препозна величине које описују равномерно кретање - препознаје да је основна јединица за брзину (m/s)					14	
3. Сила Узајамно деловање тела; интензитет силе; сила Земљине теже; огледи	- уме да препозна гравитациону силу у једноставним ситуацијама - зна да кад тело клизи по подлози на њега делује сила трења - зна да стални магнети имају два пола N и S и да тела могу бити позитивно или негативно наелектрисана - препознаје када је узајамно деловање између два тела привлачно, односно одбојно - уме да препозна важније изведене јединице за силу					14	
4. Мерење	- препознаје основна и					15	

Школски програм за ШЕТИ разред основног образовања и васпитања

Основне и изведене физичке величине и њихове јединице; међународни систем мера; мерење дужине, запремине и времена; огледи, вежбе	најједноставнија мерила и инструменте за мерење неких основних физичких величина - зна да одреди вредност најмањег подеока на мерној скали и чита вредност измерене физичке величине као и да запише измерену бројну вредност са одговарајућом јединицом мере - зна да препозна основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време као и оне мерне јединице које се најчешће користе - зна основна правила за исправно мерење, - зна да мери дужину, масу, запремину и време						
5. Маса и густина Закон инерције; маса и тежина, мерење масе; густина тела; огледи, вежбе	- уме да препозна инерцију као узрок појава при промени брзине тела - зна разлику између појмова масе и тежине тела - разуме и примењује појам густине - зна да користи основне јединице за масу и густину - зна да користи основне јединице за масу и густину					15	
6. Притисак Притисак чврстих тела и у мирној течности; атмосферски притисак; преношење спољнег притиска; огледи,	- разуме принцип спојених судова и зна да примени принцип на примерима - зна шта је атмосферски притисак - уме да препозна уређаје за мерење притиска (барометар, манометар).					12	

Школски програм за ШЕТИ разред основног образовања и васпитања

вежбе	- уме да користи основне јединице за притисак, препознаје да је основна јединица Паскал						
-------	---	--	--	--	--	--	--

Програм рада математике за шести разред

Теме	Циљ и задаци	Оријентацион и број часова	Време
1. Цели бројеви	Циљ наставе математике у основној школи јесте: да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да доприносе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика Задаци: - стицање знања неопходних за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу - стицање основне математичке културе потребне за сагледавање улоге и примене математике - развијање ученикових способности посматрања, опажања и логичког, критичког, аналитичког и апстрактног мишљења - стицање способности изражавања математичким језиком - усвајање основних чињеница о скуповима, релацијама и пресликавањима - савлађивање основних операција с природним, целим, рационалним и реалним бројевима, као и усвајање основних својстава тих операција - упознавање најважнијих геоморфолошких објеката: линија, фигура и тела и разумевање њихових узајамних односа - оспособљавање ученика за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама - изграђивање позитивних особина ученика	24	IX-VI
2. Рационални бројеви		45	
3. Троугао		30	
4. Четвороугао		20	
5. Површина четвороугла и троугла		17	

Садржаји	Исходи	Методе	Активности	Наставна средства	Праћење и оцењивање	Фонд часова	Време
1.Цели бројеви Негативан број, скуп целих бројева, супротан број, рачунске	- ученик схвата потребу увођења негативног броја - упознао је структуру скупа целих бројева - зна појам супротног и реципрочног	Метода разговора, метода усменог излагања, метода писмених и графичких	Активности наставника Предавање, контрола и праћење рада ученика; развијање љубави према предмету; редовно праћење	Уџбеник, збирка задатака, цртежи и	Посматрањем, слушањем, бележењем одговора, увид у	24	IX-VI

Школски програм за ШЕТИ разред основног образовања и васпитања

операције са целим бројевима	броја и апсолутне вредности броја - упознао је и савладао основне рачунске операције у скупу целих бројева	радова, метода рада с текстом, метода демонстрације,	рада и залагања ученика на часу; води рачуна о индивидуализацији приступа ученику; подстицање развоја мишљења и разумевања код ученика; Активност ученика Активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу; практична примена стечених знања; активно учешће у раду; самопроцењивање напретка; запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство	слике, модели троуглова и четвороуглова, прибор за геометријско цртање	успешност решених задатака, процењивање, контролни и писмени задаци (4 писмена задатка у току школске године)		
2. Рационални бројеви Скуп рационалних бројева, рачунске операције, једначине и неједначине, проценат и примене	-упознао је структуру скупа рационалних бројева - упознао је и савладао основне рачунске операције у скупу рационалних бројева - може да чита и саставља једноставне изразе са рационалним бројевима - упознао је и уме да решава једноставне једначине и неједначине - разуме процентни рачун и уме да тај рачун примени					45	
3. Троугао Троугао, врсте троуглова, конструкције углова, подударност троуглова, описана и уписана кружница	-упознао је класификацију троуглова - зна њихова основна својства - уме да правилном употребом прибора за геометријско цртање конструише поједине углове - схвата релацију подударности троуглова - зна њена основна својства - примењује релацију подударности у извођењу основних конструкција троуглова					30	
4. Четвороугао Четвороугао, паралелограм, конструкција паралелограма, трапез, конструкција трапеза	- упознао је класификацију четвороугла (паралелограм, трапез) - зна њихова основна својства - примењује релацију подударности у извођењу основних конструкција четвороуглова - уме да правилном употребом прибора за геометријско цртање конструише паралелограм и трапез					20	
5. Површина четвороугла и троугла Појам површине,	-схвата једнакост површина геометријских фигура - научио је правила о израчунавању површине троуглова, паралелограма и					17	

Школски програм за ШЕТИ разред основног образовања и васпитања

површина правоугаоника, паралелограма, троугла, трапеза	других четвороуглова - примењује ова правила у разним практичним задацима - усвојио је елементе дедуктивног закључивања						
--	---	--	--	--	--	--	--

Програм рада *биологије* за шести разред

Теме	Циљ и задаци	Оријентациони број часова	Време
1. Увод	Циљ наставе биологије јесте да ученици усвајањем образовно-васпитних садржаја стекну основна знања о животном простору, начину живота, основној грађи, разноврсности и значају животињског света Задаци - развијање љубави према природи и осећања дужности да је очувају за себе и будуће генерације - упознавање спољашње и основне унутрашње грађе праживотиња - упознавање спољашње и основне унутрашње грађе животиња - поступно и систематично упознавање разноврсности животињског света - развијање одговорног односа према животињама - разумевање еволутивног развоја живог света - развијање хигијенских навика и здравствене културе	3	IX - VI
2. Праживотиње		9	
3. Царство животиња		48	
4. Угроженост и заштита животиња		6	
5. Увод у еволуцију живог света		6	

Садржаји	Исходи	Методе	Активности	Наставна средства	Праћење и оцењивање	Фонд часова	Време
1.Увод Разноврсност живог света, разлике између биљака и животиња	- ученик уочава потребу за класификовањем живог света због његове разноврсности - уочава сличности и разлике у грађи и начину живота биљака, гњива и животиња	Усменог излагања, разговора, илустративних радова (илустрације), демонстрације, практичних и лабораторијских радова, писања, читања и рада на тексту	Активности наставника наставник презентује наставни садржај, усмерава активности ученика, подстиче способност запажања, критичког мишљења и закључивања. Развија љубав према природи и другим живим бићима, као и осећање	Природна наставна средства, фотографије, зидне слике, табеле, карте, наставнички и ученички цртежи, чланци, наставни	Вештина описивања, упоређивање, примена знања, активност и залагање на часу	3	IX-VI
2.Праживотиње Амебе, бичари, трепљари, паразитске праживотиње	-упознао је животни простор, начин живота, грађу, разноврсност и значај праживотиња - упознао је паразитске праживотиње, начине преношења					9	

Школски програм за ШЕТИ разред основног образовања и васпитања

	и мере превенције		дужности да своје сопствено окружење штите и унапређују.	листови, уџбеници, приручници			
3.Царство животиња Сунђери, дупљари, црви, мекушаци, зглавкари, бодљокожци, инсекти, рибе, водоземци, гмизавци, птице, сисари	-уписао је животни простор, начин живота, спољашњу грађу и основе унутрашње грађе, разноврсност и значај сунђера, дупљара, црва, мекушаца, зглавкара и бодљокожаца - схвата улогу инсеката у природи - уписао је животни простор, начин живота, грађу, разноврсност и значај риба, водоземаца, гмизаваца, птица, сисара - уписао је болести које изазивају или преносе животиње и превенцију		Активности ученика слушају, посматрају, причају, описују, упоређују, истражују, уочавају			48	
4.Угроженост и заштита животиња Фактори угрожавања и значај заштите животиња, суживот људи и животиња, одговоран однос према животињама	-уписао је разноврсност животињског света - зна факторе угрожавања и разуме значај заштите животиња - схвата значај бриге и одговорног односа према животињама					6	
5. Увод у еволуцију живог света Живот на Земљи, докази еволуције, геолошка доба, Чарлс Дарвин	-зна основне научне чињенице о току и развоју живота на Земљи - зна да живот на Земљи има историју са којом се могу упознати на основу фосилних остатака -разуме еволуцију живог света и схвата њен значај у формирању савременог биолошког мишљења					6	

Програм рада техничког и информатичког образовања за шести разред

Теме	Циљ и задаци	Оријентациони број часова	Време
1. Увод у архитектуру и	Циљ наставе техничког и информатичког образовања јесте да се ученици упознају са	4	IX-VI

Школски програм за ШЕТИ разред основног образовања и васпитања

грађевинарство	техничко-технолошким развијеним окружењем, кроз стицање основне техничке и информатичке писмености, техничке културе, радних вештина и културе рада. Задаци предмета су: -стицање основног техничког и информационог образовања - стицање основних техничко-технолошких знања, умења и вештина и оспособљавање за њихову примену у учењу, раду и свакодневном животу - схватање основног концепта информационо-комуникацијских технологија и њихове улоге у различитим струкама и сферама живота - препознавање елемената из области грађевинарства, машинства, електротехнике, електронике - разумеју технолошке процесе и производе различитих технологија - савладавање основних принципа руковања различитим средствима рада, објектима технике и управљања технолошким процесима - развијање стваралачког и критичког мишљења, способности практичног стварања, психомоторних способности - стицање радних навика - на основу знања о врстама делатности и сагледавање сопствених интересовања, правилан избор будуће професије		
2. Техничко цртање у грађевинарству		8	
3. Информатичке технологије		16	
4. Грађевински материјали		4	
5. Енергетика		4	
6. Техничка средства у грађевинарству		4	
7. Саобраћајни системи		2	
8. Култура становања		4	
9. Конструкторско моделовање – модули		22	
10. Техничка средства у пољопривреди		4	

Садржаји	Исходи	Методе	Активности	Наставна средства	Праћење и оцењивање	Фонд часова	Време
1.Увод у архитектуру и грађевинарство Историја архитектуре, врсте и конструктивни елементи грађевинских објеката	- упознао је појам и историју архитектуре - упознао је врсте грађевинских објеката и њихову намену - упознао је технике грађења - зна конструктивне елементе грађевинског објекта	Монолошка Дијалозна Демонстративна Графичка Метода практичних радова- Експериментална Текстуална	Активности наставника наставник презентује наставни садржај, организује и реализује наставни процес, црта, мотивише и прати активности ученика, подстиче, објашњава, демонстрира	Уџбеник, слике, прибор за техничко цртање, алат за обраду различитих врста материјала, рачунари и пратећа рачунарска опрема, разне врсте софтвера	Задовољство ученика на часу,разговор са ученицима, посматрање ангажованости на часу,анализа рада на рачунару, анализа цртежа, анализа практичних радова	4	IX-VI
2. Техничко цртање у грађевинарству Поступци и фазе, техничка документација,	- упознао је основне поступке и фазе у реализацији грађевинског објекта - упознао је карактеристике грађевинског техничког цртања и основне грађевинске симболе		Активности ученика Слушају, посматрају, описују, упоређују, цртају одговарају на питања,			8	

Школски програм за ШЕТИ разред основног образовања и васпитања

технички цртеж, графичко представљање	- научио је да чита и користи једноставније грађевинске цртеже – документацију за изградњу, адаптацију и уређење стан		користе алате, обрађују материјале, користе рачунаре				
3. Информатичке технологије Програм за једноставно цртање, ЦД и флеш меморија, штампач, Интернет	- научио је да користи једноставне софтверске алате за цртање - научио је како се користи ЦД-ром, флеш меморија и штампач - успешно отвара интернет апликације и користи их					16	
4. Грађевински материјали Подела и врсте, природни и вештачки материјали	- упознао је основне врсте грађевинских материјала - препознаје природне материјале, зна њихова својства и намену - препознаје вештачке грађевинске материјале, зна њихова својства и намену					4	
5. Енергетика У грађевинарству, мере за рационално коришћење енергије	- зна мере за рационално коришћење топлотне енергије у грађевинарству (изолација, коришћење сунчеве енергије) - стекао је навику за рационално коришћење материјала и енергије					4	
6. Техничка средства у грађевинарству Алати и машине	- стекао је знања о примени и битним карактеристикама алата и машина у грађевинарству - упознао је и уме да примењује мере заштите на раду					4	
7. Саобраћајни системи Грађевински објекти у саобраћају	- упознао је грађевинске објекте у саобраћају (ауто-пут, станице, луке, аеродороми) - упознао је функционисање и организацију саобраћаја у саобраћајним објектима					2	
8. Култура становања Етика становања, план и уређење стана	- стекао је и развија културу становања у савременим условима - упознао је функционисање кућне инсталације - упознао је основне принципе уређења стамбеног простора					4	

Школски програм за ШЕТИ разред основног образовања и васпитања

	(удобност, функционалност, складност у уређењу)						
9. Конструкторско моделовање – модули Рад на сопственом пројекту	- научио је да примењује једноставније техничке цртеже и поступке рада у пројектовању модела или макета према сопственом избору: грађевинских или саобраћајних објеката, грађевинских или пољопривредних машина и уређаја, детаља из уређења стана...					22	
10. Техничка средства у пољопривреди Организација рада, техничка средства, машине и алати у пољопривреди	- упознао је основне процесе у пољопривредној производњи - упознао је техничка средства, машине и уређаје у пољопривредној производњи					4	

Програм рада физичког васпитања за шести разред

Теме	Циљ и задаци	Оријентациони број часова	Време
1. Атлетика	Циљ наставе физичког васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима допринесе интегралном развоју личности ученика, развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада Задаци: - подстицање раста , развоја и утицање на правилно држање тела - развој и усавршавање моторичких способности - стицање моторичких мења која су утврђена програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање - формирање морално-вољних квалитета личности - оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада - стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и	72	IX – VI
2. Вежбе на справама и тлу			
3. Кошарка			
4. Ритмичка гимнастика, плес и народне игре			

Школски програм за ШЕТИ разред основног образовања и васпитања

	заштити природе и човекове средине		
--	------------------------------------	--	--

Садржаји	Исходи	Методе	Активности	Наставна средства	Праћење и оцењивање	Фонд часова	Време
1. Атлетика Спринтерско трчање, штафетно трчање, трчање на средњим дистанцама, скок у даљ и у вис, бацање лоптице и кугле	- правилно држање тела приликом трчања - овладао техником високог и ниског старта и спринта на деоницама до 50м - испуњава захтеве штафетног трчања - усавршио скок у даљ варијантом технике „увинуће“ и испуњава захтеве скока на свом узрасном нивоу - усавршио прекорачну технику скока у вис на већим висинама - Успешно овладао техником бацања лоптице у циљ - Успешно овладао техником бацања кугле	Усменог излагања, разговора, демонстрације, практичног вежбања	Активност наставника: демонстрира вежбе обликовања, усмерава ученике на самостално извођење истих, организује рад у групама са различитим задацима, контролише шта је ученик од постављених задатака остварио, прилагођава вежбање индивидуалним могућностима ученика, подстиче моторичке способности ученика и упућује их да у слободно време самостално вежбају, развија физичку кондицију код ученика и поставља здравствено- хигијенске навике, води рачуна о безбедности ученика на вежбалишту	Лопте, кугла, гимнастичке справе и реквизити, ЦД	Задовољство и активност ученика на часу, учешће у тимском и групном раду, поштовање правил тимских активности, посматрање, подстицање, праћење, испитивање способности	72	IX-VI
2. Вежбе на справама и тлу Тло, прескок, греда, паралелни разбој, вратило, двовисински разбој, кругови, коњ са хватаљкама	- правилно изводи научене вежбе на справама и тлу у складу са програмским захтевима и узрасним могућностима - уме д изведе научени обавезни састав на тлу – диференцирано према способностима ученика - унапређена моторика		Активност ученика: хода, трчи, скаче, прескаче, скаче удаљ и увис, баца, хвата, правилно користи справе, изводи вежбе на тлу и вежбе равнотеже, користи реквизите у различитим облицима вежби, усваја елементе ритмичких вежби и народних плесова				

Школски програм за ШЕТИ разред основног образовања и васпитања

3. Кошарка Основни елементи игре и њихово повезивање у акциону целине – игру	- познаје основна правила игре кошарке - успешно учествује и испуњава захтеве игре поштујући правила - развијен спортски дух и ферплеј игра						
4. Ритмичка гимнастика, плес и народне игре Вијача, обруч, плесни кораци, народне игре	- уме да изведе краћи састав вијачом и лоптом - научио је валцеров корак (трокорак) са и без окрета - уме да игра коло „моравац“ и једно коло из краја у коме се школа налази						

Програми рада – обавезни изборни предмети

Програм рада грађанског васпитања за шести разред

Теме	Циљ и задаци	Оријентациони број часова	Време
1. Упознавање основних елемената програма	Циљ предмета је оспособљавање ученика за активно учешће у животу школе и локалне заједнице проширивањем знања о демократији, њеним принципима и вредностима кроз практично деловање Задави: - подстицање и оспособљавање за активно учешће у животу локалне заједнице; - разумевање функционисања нивоа и органа власти; - упознавање мера власти; - упознавање права и одговорности грађана на нивоу заједнице; - развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења; - обучавање за тимски начин рада; - развијање способности критичког расуђивања и одговорног одлучивања и делања;	6	IX – VI
2. Први корак – уочавање проблема у заједници		4	
3. Други корак – избор проблема		1	
4. Трећи корак – сакупљање података о изабраном проблему		8	
5. Четврти корак – израда студије		12	
6. Пети корак – јавна презентација студије		1	
7. Шести корак – осврт на научено		4	

Школски програм за ШЕТИ разред основног образовања и васпитања

Садржаји	Исходи	Методе	Активности	Наставна средства	Праћење и оцењивање	Фонд часова	Време
1. Упознавање основних елемената програма Увод у програм, мере и решења, правила и захтеви тимског рада, студија одељења	-ученик је упознао циљеве, задатке и садржаје програма и начин рада - упознао се са основним појмовима из програма - упознао је правила и захтеве тимског рада - упознао се са изразом разредне студије,начином прикупљања података	Интерактивни метод, искуствено учење, игровни контекст, посматрање,слушање, цртање,играње, игра улога,пантомима, игра покрета,вербални исказ,глума,размишљање, закључивање.	Активност наставника (организатор и реализатор, мотивише ученике – подржава и развија њихова интересовања, партнер у педагошкој комуникацији и афективној комуникацији,прати напредовања ученика,информише их и оцењује њихова постигнућа, регулише социјалне односе у одељењу, прати ефекте сопственог рада . Активност ученика слушају,учавају,читају, пишу, цртају (мислиоци – размишљају о својим поступцима,решаваоци проблема,активни посматрачи,партнери,активни учесници,самопроцењивачи и партнери – знају да сарађују и саодраслима и вршњацима	Папир А4 формата, велики пак папир, фломастери, дрвене бојице, маказе, лепак.	Ученици се не оцењују класичним школским оценама нити пореде. Свака лична експресија подједнако је драгоцена. Задатак наставника је да истакне позитивне потенцијале у сваком од ученика, дајући лични, конкретни подстицај сваком ученику.	6	IX, X
2. Први корак – уочавање проблема у заједници Уочавање проблема, прикупљање података, извештавање	-кроз дискусију идентификовао је честе проблеме заједнице - прикупио је потребне податке и успешно извештава о њима					4	X,XI
3. Други корак – избор проблема Процењивање, дискусија, избор проблема	-активно је учествовао у избору заједничког проблема - поштује основна правила демократије					1	XI

Школски програм за ШЕТИ разред основног образовања и васпитања

4. Трећи корак – сакупљање података о изабраном проблему извор информација, технике и поступци, подела на тимове, сакупљање података и разговор о њима	-идентификовао је изворе информација - зна технике и поступке прикупљања података и успешно их примењује -прикупио је потребне податке за израду студије - активно учествује у разговору о прикупљеним подацима					8	XI, XII, I, II
5. Четврти корак – израда студије Подела на групе, израда студија	-ученик је, поштујући правила тимског рада, успешно учествовао у изради студије у два дела – показни део (пано) и документациони део					12	II, III, IV, V
6. Пети корак – јавна презентација студије	-јавно представља своје делове разредне стдије - одговара на питања					1	V
7. Шести корак – осврт на научено Шта су и како ученици научили	-самостално процењује искуства и вештине које је стекао током програма - бележи утиске о личном и заједничком раду и напредовању					4	V, VI

Програм рада *православног катихизиса* за шести разред

Теме	Циљ и задаци	Оријентациони број часова	Време
1. Увод	Циљ верске наставе јесте да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Задаци верске наставе су да: -развија отвореност и однос према Богу, другачијим и савршеном у односу на нас, као и отвореност и однос према другим личностима, према људима као ближњима, а тиме се буди и развија свест о заједници са Богом и са људима и посредно се сузбија екстремни индивидуализам и егоцентризам; - развија тежњу ка одговорном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене цркве или верске заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијим од сопствене, ка изналажењу равнотеже између заједнице и властите личности и ка остваривању сусрета са светом, са природом, и пре и после свега, са Богом; - изгради способност за дубље разумевање и вредновање културе и цивилизације у којој живе, историје човечанства и људског стваралаштва у науци и другим областима; - изгради свест и уверење да свет и живот имају вечни смисао, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према Богу, људима и природи.	1	IX
2. Тајна Христова – јединство Бога и човека		6	IX,X
3. Рођење Христово од Духа Светог и Марије Дјеве		3	X
4. Христос је Син Божји који је постао човек, нови Адам, да би сјединио створену природу с Богом (одлуке 1. и 4. Вас. сабора; Символ вере)		8	XI,XII
5. Улога Бога у спасењу света		6	I,II
6. Улога човека у спасењу света		2	III
7. Христово страдање и васкрсење		5	III,IV
8. Христов живот у православној иконографији		5	V,VI

Садржаји	Исходи	Методe	Активности	Наставна средства	Праћење и оцењивање	Фонд часова	Време
1.Увод	- ученик је упознат са темама Катихизиса	Дијалoшкa, демонстрaтивнa, текст	Активности вероучитеља упознавање са темама и очекивањима	Уџбеник, дидактички материјал	Разговор, испитивање посматрање самостални рад ученика задовољство ученика	1	IX
2.Тајна Христова – јединство Бога и човека	- ученик схвата да је Исус Христос истинити Бог и истинити човек		Активности ученика			6	IX,X

Школски програм за ШЕТИ разред основног образовања и васпитања

3. Рођење Христово од Духа Светог и Марије Дјеве	- ученик запажа која је улога Марије Дјеве у рођењу Спаситеља		прати излагање коментарише теме			3	X
4. Христос је Син Божји који је постао човек, нови Адам, да би сјединио створену природу с Богом (одлуке 1. и 4. Вас. сабора; Символ вере)	- ученик је стекао појам о Христу као новом Адаму					8	XI, XII
5. Улога Бога у спасењу света	- ученик схвата улогу Бога у спасењу света					6	I, II
6. Улога човека у спасењу света	- ученик схвата да је слобода човека пресудна за спасење света					2	III
7. Христово страдање и васкрсење	- ученик зна да преприча Христов живот					5	III, IV
8. Христов живот у православној иконографији	- ученик се сналази у препознавању Христових икона					5	V, VI

Програм рада *страног језика (друга година учења)* за шести разред**Програм рада *физичког васпитања – изабрани спорт* за шести разред**

Циљ предмета физичко васпитање - изабрани спорт је да ученици задовоље своја интересовања, потребе за стицањем знања, способности за бављење спортом као интегралним делом физичке културе и настојање да стечена знања примењују у животу (стварање трајне навике за бављење спортом и учешћем на такмичењима).

Општи оперативни задаци:

Општи оперативни задаци се не разликују од основних општих задатка физичког васпитања:

- развој и одржавање моторичких способности ученика;
- учење и усавршавање моторичких форми изабраног спорта;

- стицање теоријских знања у изабраном спорту;
- познавање правила такмичења у изабраном спорту;
- формирање навика за бављење изабраним спортом;
- социјализација ученика кроз изабрани спорт и неговање етичких вредности према учесницима у такмичења;
- откривање даровитих и талентованих ученика за одређени спорт и њихово подстицање да се баве спортом

Посебни оперативни задаци:

- развој и одржавање специфичних моторичких способности (које су нарочито значајне за успешно бављење изабраним спортом);
- учење и усавршавање основних и сложених елемената технике изабраног спорта;
- пружање неопходних знања из изабраног спорта (принципи технике, начин вежбања-тренирања, стицање основних и продубљених тактичких знања, правила такмичења у спорту....итд.) и њихова примена у пракси;
- учење и усавршавање основне тактике изабраног спорта и њена примена у пракси;
- обавезна реализација такмичења на одељењском и разредном нивоу;
- задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећењем и др.
- стварање објективних представа ученика о сопственим могућностима за учешће у изабраном спорту;
- подстицање стваралаштва ученика у спорту (у домену технике, тактике и такмичења).

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОБЛИЦИ РАДА

Основни организациони облик рада је наставни час.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Програмски садржаји предмета *физичко васпитање-изабрани спорт* чини следећа структура:

- развијање моторичких способности ученика;
- спортско-техничко образовање ученика (обучавање и усавршавање технике);
- индивидуална и колективна тактика изабраног спорта;
- теоријско образовање;
- правила изабраног спорта;
- организовање унутар одељенских и међуодељенских такмичења.

ТЕОРИЈСКО ОБРАЗОВАЊЕ

- упознавање ученика са значајем и вредностима изабраног спорта;
- упознавање ученика са основним принципима вежбања у складу са његовим узрастом;
- упознавање ученика са штетним последицама неправилног вежбања и предозирања у изабраном спорту;

- упознавање ученика са етичким вредностима и слабостима спорта;
- упознавање ученика са естетским вредностима спорта.

Минимални образовни захтеви

Предметни наставници утврђују минималне образовне захтеве у складу са усвојеним програмом за сваки изабрани спорт. Под тим се подразумева:

- савладаност основне технике и њена примена;
- познавање и примена елементарне тактике;
- познавање и примена правила;
- ангажованост и учешће ученика на такмичењима у изабраном спорту.

Предмет физичко васпитање - изабрани спорт је обавезан изборни предмет и реализује се у оквиру редовне наставе са једним часом недељно који се уноси у распоред часова школе. Часови се уписују према редовном распореду часова у рубрику дневника под називом физичко васпитање - изабрани спорт (нпр. атлетика) и посебно се нумеришу.

Сваки ученик је обавезан да се определи за један спорт које му се понуди почетком школске године, а још боље на крају претходног разреда.

Школа ученицима треба да понуди такав избор да њиме буду понуђени најмање два индивидуална и два колективна спорта. Уколико школа има оптималне услове за рад, ученицима се може понудити и више спортова. Прихватају се они спортови за које се определило највише ученика у једном одељењу (цело одељење реализује програм изабраног спорта целе школске године). Избор спорта врши се на нивоу одељења.

Школски програм за изабрани спорт биће урађен након обављеног анкетирања ученика и биће саставни део овог Анекса.

Програми рада – изборни предмети

Школа је дужна да у шестом разреду ученицима понуди, поред обавезних изборних наставних предмета, још најмање четири изборна предмета за шести разред, од којих ученик бира један, на почетку школске године.

Предлог изборних предмета који ће бити понуђени ученицима:

- информатика и рачунарство
- чувари природе
- цртање, сликање и вајање

-свакодневни живот у прошлости

Сваки ученик је обавезан да се определи за један спорт које му се понуди почетком школске године. Прихвата се онај изборни предмет за које се определило највише ученика у једном одељењу (цело одељење реализује програм изабраног предмета целе школске године). Избор предмета врши се на нивоу одељења.

Школски програм за изборни предмет биће урађен након извршене анкетирања ученика, избора предмета и биће саставни део овг Анекса.